

Borgere vil standse DSB's plan om et stort værksted klos op ad fredet ås

Næstved Kommune støtter DSB's ønske om at lægge et nyt værksted ude på landet lige ved Mogenstrup Ås, der er Danmarks største ås. Det kommer til at se »herrens ud«, mener borgergruppe.

ELLEN Ø. ANDERSEN

Udsigten fra det højeste punkt på Mogenstrup Ås i Sydsjælland er både idyllisk og imponerende. Lige neden for åsens bratte fald ligger en flok får og lam og tygger drøv. En række blomstrende hvidtjørn marker overgangen til de dyrkede marker. Lidt længere væk skærer jernbanen mod Rødby igennem landskabet. En gøg kan høres i det fjerne.

Dette landskabsbillede vil i 2025 have et helt nyt element, hvis det går, som DSB og Næstved Kommune ønsker. Lige bag hvidtjørnene skal der anlægges fire rangerspor til eltog, der skal ind på det værksted, som DSB gerne vil placere lige neden for åsen. Værkstedet vil ikke kunne ses herfra, men vil være synligt fra andre dele af åsen.

»Det bliver meget synligt, fordi der kommer til at stå tog, som venter på indkørsel og frakørsel fra værkstedsområdet. Det kommer til at se herrens ud, især med alle kørelidningerne«, siger Theresa Bernstein.

Hun er en af drivkræfterne i Aktivgruppen til bevaring af landskabet ved Mogenstrup Ås, en borgergruppe, der kæmper imod placering af værkstedet. Projektarealet er på 71 hektar - svarer i runde tal til 142 fodboldbaner - og strækker sig omkring halvanden kilometer langs foden af åsens sydside, få meter fra fredningslinjen.

Det ligger i landzone og rummer forskellige typer beskyttet natur, blandt andet vandløb, en skovområde og flere små søer. Aktivgruppen har beregnet, at 76 procent af området er beskyttet af forskellige typer byggeplaner, som Næstved Kommune er indstillet på at opheve.

Området rummer desuden tre beskyttede dyrearter: markfirben, stor vandsalamander og springfrø. Der er adskillige arter af flagermus, og orkideen ægbladet fligblæbe vokser der. Alle danske orkideer er fredede.

Selve Mogenstrup Ås er fredet. Den er Danmarks største ås, omkring 10 kilometer lang og 59 meter høj på det højeste sted.

»Det særlige her er den bratte overgang fra ås til markflade. Der er ikke andre åse i Danmark, hvor overgangen er så tydelig, siger Jørgen Pedersen fra borgergruppen på toppen af åsen.

En stor, tilhugget sten markerer, hvor der engang har været et skianlæg. Bakken bruges stadig af de modige som kælkebakke, når der en sjælden gang er sne nok. Området krydses af adskillige stier, som vidner om, at mange går tur her.

I sin indsigelse mod planerne om et DSB-værksted på stedet fremhæver Danmarks Naturfredningsforening Næstved også åsens markante karakter på netop dette sted: »Navnlig set fra syd, hvor åsen udgør et markant kontrast til det flade Fladså Lejed. Her opleves store landskabelige og geologiske bevaringsværdier, som vi bør værne om«, hedder det i indsigelsen.

Projektet venter på dispensation
Projektet afventer foreløbig en dispensation fra planloven, som kun erhvervsministeren kan give. Hverken DSB eller Næstved Kommune mener, at der findes andre muligheder for at placere værkstedet i kommunen.

Værkstedet ved Næstved skal erstatte det nuværende DSB-værksted på Otto Busses Vej nær Københavns Hovedbane-

SYNLIGT. Rangeringsområdet til DSB's værksted tænkes placeret centralt i denne udsigt fra toppen af Mogenstrup Ås, lige bag rækken af hvidtjørn. Theresa Bernstein og Jørgen Pedersen fra Aktivgruppen kæmper mod denne placering af værkstedet. Foto: Martin Lehmann

gård. Arealet på Otto Busses Vej skal bruges til byudvikling, så et nyt værksted skal være klar midt i 2025. DSB købte i oktober 2019 ejendommen Fladsågård og dermed arealet ved Mogenstrup.

Torben Kronstam, underdirektør i DSB med ansvar for nye værksteder, forklarer, at DSB ønsker en placering i Næstved Kommune på grund af den kommende togtrafik til Tyskland.

»Ud over trafikken til Tyskland ligger et værksted i Næstved også godt, fordi vi ser Næstved som et trafikalt knudepunkt i fremtiden i forhold til regional togtrafikken på Sjælland. Det naturlige er at vægde noget så tæt på Næstved som muligt og på en dobbeltsporet bane, siger Torben Kronstam.

Samtidig er det vigtigt, at der er tale om en lang, lige banestregning, og at området er fladt. Begge disse betingelser er opfyldt på området ved Mogenstrup Ås.

»Enigt byråd i Næstved bakker op om planen. Byrådet er interesseret i de godt 100 arbejdspladser, som DSB forventer at flytte til Næstved sammen med værkstedet, forklarer Tina Højlund Pedersen (S), der er formand for plan- og erhvervsudvalget i kommunen.

»Det har været en lang proces. Fire steder i kommunen er blevet grundigt undersøgt af vores administration i forhold til de krav, DSB har, og de miljø-, natur- og bogerhensyn, som der så måtte være. Placeringen ved Mogenstrup opfylder stort set alle de krav og ønsker, der er, siger Tina Højlund Pedersen.

Aktivgruppen til bevaring af landskabet ved Mogenstrup Ås har et alternativt forslag til placering, som er indsendt til kommunen. Det vil placere DSB-værkstedet ved en banelinje i Øverup i den nordlige udkant af Næstved i et område, der allerede er udlagt til erhverv, og som ikke rummer de samme naturværdier og landskabelige værdier som området ved Mogenstrup Ås.

Theresa Bernstein fra Aktivgruppen erkender, at den pågældende banelinje er enkeltsporet, og at behovet for en lang, li-

KNUDEPUNKT. Banen mod Rødby passerer tæt forbi det område ved Mogenstrup, hvor DSB gerne vil lægge et nyt togværksted. Foto: Martin Lehmann

ge strækning vil betyde, at der skal anlægges et nyt jernbanespor på nogle hundrede meter.

»Men der er plads til to spor i underforingen under Ring Øst. Det eneste reelle argument mod denne placering er, at der skal graves en del jord væk, siger Theresa Bernstein, mens vi står ved ringvejen og kigger ud over det temmelig kuperede areal.

DSB's Torben Kronstam erkender, at det vil være muligt at løse de praktiske problemer ved at lægge værkstedet i Øverup. »Det kunne man reelt godt løse, men det ville blandt andet involvere ekspropriation af ejendomme langs banen. Og det er klart, at man ikke lige går ud og bygger et nyt dobbeltspor, når man i forvejen har et eget areal med god adgang til hovedsporet.«

Udvalgsformand Tina Højlund Pedersen ser ikke Øverup som en mulighed.

»Det er rigtig, at det er udlagt som et industriområde, men det er også meget tæt på beboelse i landsbyen Gammel Holsted. Der er også så store niveauforskelle, at selve anlægsarbejdet ikke vil være muligt indenfor en økonomisk overskuelig ramme. Og det ville faktisk også ødelægge store naturværdier, fordi der er meget kuperet terren, og der er skov, siger Tina Højlund Pedersen.

Til gengæld forstår hun Aktivgruppens betænkeligheder ved vejforholdene omkring placeringen ved Mogenstrup Ås. Trafik til og fra DSB-værkstedet, for eksempel af ansatte og leverandører, skal til dels foregå ad en smal vej, der går igennem en lavviadukt under en anden vej.

Hvis denne vej skal udvides, vil det kræve afgraving ind i den fredede Mogenstrup Ås og dermed en tilladelse fra Fredningsnævnet.

»Det bliver vi måske nødt til at se på efterfølgende, hvis Vejdirektoratets og DSB's vurdering af, at det ikke bliver nødvendigt at udvide vejen, ikke holdes, siger Tina Højlund Pedersen.

Næstved Kommune sendte i januar et projektopplæg og en lokalplan for projektet i offentlig høring. Først i april, efter at høringsfristen var udløbet, gik det op for kommunen, at placering af et tek-

nisk anlæg af denne type i landzone kræver, at erhvervsministeren giver en dispensation fra planloven.

29. april indsendte kommunen en dispensationsansøgning til Erhvervsstyrelsen. Samtidig blev den offentlige høring af de to planforslag forlænget til 30. juni.

Loven fastslår, at byudvikling i princip skal foregå »indefra-og-ud«, altså i sammenhæng med eksisterende byer. Erhvervsministeren kan give dispensation fra dette princip, »men kun hvis særlige forhold taler herfor. Brug af denne mulighed forelægges afaleparterne«, hedder det i en politisk aftale fra 2016 om den ændring af planloven, som trådte i kraft i 2017.

Partier bag aftale skal spørges
Hvis erhvervsminister Simon Kollerup (S) vil udstede en dispensation, skal han med andre ord tage de øvrige partier bag aftalen, Venstre, Dansk Folkeparti og Konservative, i ed.

Juraprofessor ved Københavns Universitet med speciale i planlægning Helle Tegner Anker oplyser i en mail om dispensationsmulighederne, at der følger forarbejder til loven med være tale om »helt særlige tilfælde, hvor der er væsentlige planlægningsmæssige begrundelser for

afvigelse fra hovedreglen, eller hvor denne giver utilsigtede begrænsninger for en kommunes udviklingsmuligheder.

Dispensationsmuligheden er indtil videre kun blevet anvendt en enkelt gang. Det drejede sig om Aabenraa Kommune,

der fik tilladelse til at placere et datacenter uden for byzone. Erhvervsstyrelsen oplyser, at der ikke har været andre ansøgninger.

Næstved Kommune begrundet sin ansøgning om dispensation fra planloven med, at projektet har en absolut afhængighed af infrastruktur i form af (...) en lige jernbanestregning, som ikke findes i tilknytning til eksisterende byzoner. Udvalgsformand Tina Højlund Pedersen er fortroingsfuld:

»Ja, det gør vi da. Vi mener, at vi har opfyldt alle de ting, vi skal levere, og at planen er sober og i orden. DSB er jo klart og så interesseret i det her - så det er flere statslige myndigheder, som egentlig arbejder sammen og har den samme interesse i den sidste ende, siger hun.

Ud over spørgsmålet om en dispensation mangler projektet også stadig den lovkrævede miljøkonsekvensredogørelse, som Cowi er ved at udarbejde for DSB, og som Miljøstyrelsen skal tage stilling til. Styrelsen oplyser, at den »har en forhåbning om, at miljøkonsekvensredogørelsen vil være klar til at udsende i otte ugers høring efter sommerferien.«

Redogørelsen kan indeholde krav om etablering af erstatningsnatur. Hvis anlægget går ud over småsøer og anden beskyttet natur. Det er for at skabe plads til det, at arealet i projektforslaget er væsentligt større end det, værkstedet og skinnerne kræver, oplyser Torben Kronstam fra DSB.

Tilbage på Mogenstrup Ås siger Theresa Bernstein, at byrådets fokus på værkstedets arbejdspladser er kortsigtet:

»Hvis kommunen gerne vil tiltrække flere indbyggere, er det andre ting, der tæller. Så kan det ikke nytte noget at lægge industri i noget af kommunens mest attraktive natur.«

ellen.andersen@politik.dk